

РОЗДІЛ III. ПРОБЛЕМИ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

УДК 378.141.4: 371.13

Наталія Коваленко

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

ORCID ID 0000-0003-2854-2461

DOI 10.24139/2312-5993/2023.05-06/080-093

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ БАКАЛАВРСЬКОГО ТА МАГІСТЕРСЬКОГО РІВНІВ ВІДЕНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ТА АНАЛОГІЧНИХ ВІТЧИЗНЯНИХ ПРОГРАМ: ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА

У статті висвітлено результати порівняльного аналізу освітніх програм бакалаврського та магістерського рівня в галузі освіти Віденського університету та аналогічних українських освітніх програм, з метою врахування міжнародних тенденцій розвитку вітчизняних освітніх програмах галузі знань Освіта / Педагогіка (спеціальності 014 Середня освіта). В дослідженні визначено, що за загальної схожості змісту і структури означених освітніх програм виявлено розбіжності у кредитному обсязі відведеному на практичну підготовку і загальну педагогічну підготовку майбутніх вчителів; підкреслено продуктивні практики до побудови індивідуальної освітньої траєкторії здобувачами освіти Віденського університету, систему «уважного» вибору професії, наявність орієнтаційного періоду навчання для утвердження в професійному виборі, підвищення практичного значення наукових досліджень здобувачів освіти.

Ключові слова: інтернаціоналізація, якість вищої освіти, освітня професійна програма, галузь Освіта/Педагогіка, освітні програми бакалаврського та магістерського рівня в галузі освіти Віденського університету, студентська мобільність, підготовка майбутнього вчителя.

Постановка проблеми. Вивчення та впровадження кращих міжнародних практик, аналіз аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм спрямоване на забезпечення можливості випускників бути конкурентоспроможним на державному та міжнародному ринку праці. Віденський університет разом із університетськими педагогічними коледжами, є найбільшим навчальним закладом для педагогів в Австрії, який пропонує 29 навчальних предметів/спеціалізацій. Порівняльний аналіз освітніх програм бакалаврського та магістерського рівня в Австрії та Україні: галузь знань Освіта / Педагогіка спрямований на врахування міжнародних

тенденцій розвитку в освітніх програмах Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Аналіз актуальних досліджень. Джерельною базою для порівняльного аналізу дослідження слугвали освітні програми бакалаврського та магістерського рівнів в галузі освіти Віденського університету та аналогічні українські освітні програм, нормативні документи університету, програми навчальних дисциплін, інтерв'ю з керівниками кафедр, науково-педагогічними працівниками, а також наукові розвідки українських та зарубіжних дослідників у сфері порівняльної педагогіки.

Порівняльно-педагогічні дослідження окремих аспектів розвитку педагогічної освіти за кордоном висвітлено в роботах О. Заболотної, Г. Іванюк, М. Красовицького, Н. Лавриченко, О. Локшиної, О. Овчарук, О. Огієнко, А. Сбруєвої, С. Сисоєвої, І. Тараненко, Г. Степенко. та ін.

Віденський університет в зарубіжних наукових розвідках представлений дослідженнями: філософського товариства Віденського університету (Fisette, Denis. (2014), Blackmore, J. & Itagaki, Ryoichi & Tanaka, S.. (2001)); діяльності відкритого доступу бібліотеки Віденського університету (Blumesberger, Susanne & McNeill, G.. (2012), Gumpenberger, Christian & Wieland, Martin & Gorraiz, Juan. (2012)); управління дослідницькими даними у Віденському університеті (Kalová, Tereza & Feichtinger, Michael & Bargmann, Monika. (2023); Bargmann, Monika. (2023)) тощо.

Українознавчі дослідження в Віденському університеті, їх історія і освітнє значення розкрито в роботах в дослідженнях Турмис Н. (українознавчі студії у Віденському університеті наприкінці XIX – у першій половині XX ст); Барвінська П. (історія заснування семінару східноєвропейської історії у Віденському університеті в рамках якого досліджується і викладається історія України). Окремий напрям досліджень це професійна підготовка в різних університетах Відню розкрита в дослідженнях з порівняльної педагогіки професійної характеру: особливості професійної підготовки майбутніх фахівців лісогосподарської галузі у Віденському університеті природних ресурсів і прикладних наук (Подольак З.); досвід підготовки фахівців-екологів в Австрії (на прикладі університету природничих ресурсів та наук про життя, м. Відень) (Уткіна К.); змістовий компонент професійної підготовки лікарів у віденському медичному університеті тощо (Кліщ Г.) тощо.

Аналіз наукового доробку в сфері порівняльних досліджень розвитку педагогічної освіти за кордоном виявив відсутність досліджень порівняльного аналізу освітніх програм бакалаврського та магістерського рівня в галузі освіти Віденського університету та аналогічних українських освітніх програм.

Мета статті: провести порівняльний аналіз тенденції розвитку освітніх програм бакалаврського та магістерського рівня в Австрії та Україні галузі знань Освіта / Педагогіка та впровадити важливі іновації в українських освітніх програмах.

Методи дослідження. Для досягнення мети було використано відповідні методи психолого-педагогічного дослідження: порівняльний аналіз документальної бази освітніх програм Віденського університету, баз даних статистичного управління Австрії та Національного статистичного інституту (NSI); нормативних документів Федерального міністерства освіти, науки та досліджень Австрії (BMBWF), інтерв'ю з завідувачами кафедр, науково-педагогічними працівниками.

Виклад основного матеріалу. Віденський університет, заснований в 1365 році герцогом Рудольфом IV Габсбургом, є найстарішим університетом у німецькомовному світі. Близько 85 000 студентів із 120 країн зараз навчаються в університеті, 15 факультетів і 5 центрів якого пропонують 186 освітніх програм. У жовтні 2022 року Віденський університет привітав лауреата Нобелівської премії Антона Цайлінгера.

Кількість студентів в університеті Відня у 2022/2023 навчальному році становила 84 579 студентів, з них 63 % жінки, 56 616 студентів з Австрії (35 610 – жінки, 21 006 – чоловіки), 27 963 - іноземні студенти (17 419 -жінки, 10 544 - чоловіки). Кожен зимовий семестр, приблизно 12600 студентів розпочинають навчання, приблизно 9300 студентів щороку завершують навчання.

У 2021/22 навчального року було 9 276 випускників, при тому перший рівень: 5,994 випускників, з них випускників бакалаврських програм 5252 (3,528 – жінки, 1,724 – чоловіки), дипломні ступені – 743 студенти (462 - жінки, 281- чоловіки); наступні рівні – 3,282 випускників, з них випускників магістерських програм 2853 (1,862 – жінки, 991 – чоловіки); докторських програм 428 (202 – жінки, 226 – чоловіки).

Відповідно до даних Національного статистичного інституту (НСІ) Австрії, викладачів закладів вищої освіти (Hochschulen) в Австрії у 2021/22 навчальному році було 73 861чоловік. Колектив Віденського

університету станом на 31.12.2022 налічував 10 588 співробітників, з них неакадемічних співробітників університету 3274 (1990 – жінки, 1,284 – чоловіки); академічних співробітників університету – 7535 (3755 – жінки, 3780 – чоловіки) з них 749 професори (557 – жінки, 192 – чоловіки). 75 % нових професорів Віденського університету були призначені з міжнародного академічного середовища.

Віденський університет (Universität Wien (UW)) разом із університетськими педагогічними коледжами впроваджує на бакалаврському і магістерському рівні освітні програми підготовки вчителів за 29 навчальними предметами / спеціалізаціями, які мають мінімальну загальну тривалість навчання 12 семестрів (бакалавр: 8 семестрів, магістр: 4 семестри). в бакалаврських та магістерських (відповідно) програмах в галузі освіти станом на 28.12.2022 навчалось 950 (627) студентів, в 2021-2022 навчальному році було 257 (72) випускників.

Програми бакалавра Віденського університету в галузі освіти (Curriculum für das Bachelorstudium Bildungswissenschaft, 2022; Curriculum für das Masterstudium Bildungswissenschaft, 2022) спрямовані на озброєння студентів основами центральних теоретичних, методологічних та предметних дисципліни. Цілі навчання програми бакалавра з педагогічних наук у Віденському університеті (Curriculum für das Bachelorstudium Bildungswissenschaft, 2022) забезпечують викладання центральних теоретичних, методологічних і предметних основ дисципліни (навчальних шкільних предметів) та здатності концептуально визначати педагогічні проблеми, розуміти їх в їх історичному та поточному соціальному контексті та відповідно до них диференціювати навчальні підходи. Програма висвітлює індивідуальні, інституційні, суспільні та соціально-історичні умови освітньої діяльності з регіональної та глобальної перспективи та передає методи дослідження. Це дає можливість студентам критично осмислювати соціальні та інституційні рамки освіти, виховання, розвитку, соціалізації, викладання та навчання. Студенти оволодівають основами педагогічної науки, що стосуються взаємозв'язку науки і педагогічної практики. Вони засвоюють основні поняття, пов'язані з професією, і пов'язують їх із тематичними та пов'язаними з роботою сферами. Це дозволяє їм самостійно здобувати науково обґрунтовані практичні знання в майбутніх професійних контекстах і отримати поглиблену наукову кваліфікацію на наступних курсах.

Загальний кредитний обсяг освітньої програми бакалавра з педагогічних наук у Віденському університеті становить 240 ECTS-AP

кредитних балів ECTS (рис. 1, (Curriculum für das Bachelorstudium Bildungswissenschaft, 2022) з них: 100 ECTS-AP (42%) для вивчення предмету, предметної дидактики (UFA), 100 ECTS-AP (42%) для вивчення іншого предмету, предметної дидактики / спеціалізації (UFB), 40 ECTS-AP (17%) для загальних основ педагогічних наук (ABG), 25 ECTS-AP (11%) для практичної практики (PPS) інтегрованої в UFA/UFB і ABG.

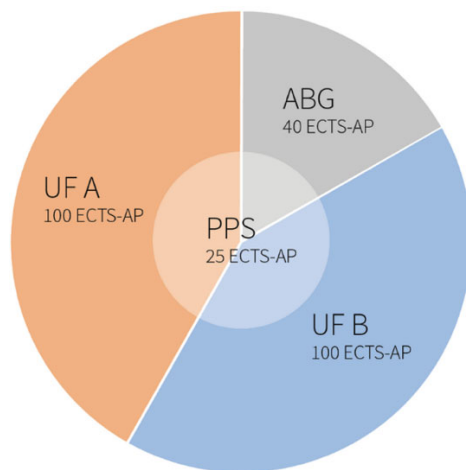

Рис 1.1. Короткий огляд програми бакалавра в галузі освіти:
100 кр. ECTS-AP - для вивчення предмету/ спеціалізації (UFA/UFB),
25 кр. ECTS-AP - педагогічна практика (інтегрована в UFA/UFB і ABG),
40 кр. ECTS-AP - загальні основи освіти (ABG)

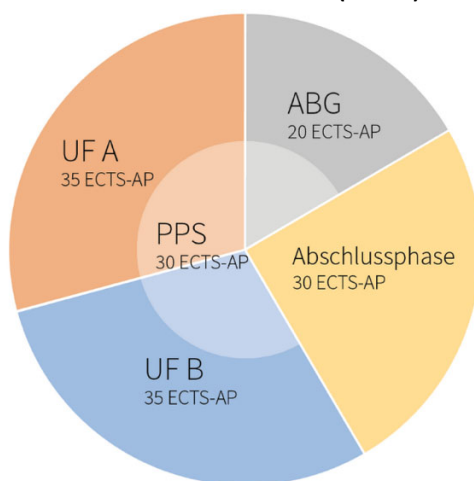

Рис 1.2. Короткий огляд програми магістра в галузі освіти:
35 кр. ECTS-AP - для вивчення предмету / спеціалізації (UFA/UFB),
30 кр. ECTS-AP - педагогічна практика (інтегрована в UFA/UFB і ABG),
20 кр. ECTS-AP - загальні основи освіти (ABG),
30 кр. ECTS-AP - заключний етап

Рис 1.1 -1.2. Структура загального навчального плану програм бакалавра (рис 1.1) і магістра (рис 1.2.) в галузі освіти Віденського університету. Де один ECTS-AP (кредитний бал ECTS) становить

25 реальних годин по 60 хвилин фактичного навчального навантаження для студента. Навчальне навантаження на навчальний рік вимірюється для студента денної форми навчання з 60 кредитними балами ECTS. Це відповідає фактичному робочому навантаженню близько 1500 годин.

Освітні програми ступеня магістра (рис. 1, (Curriculum für das Masterstudium Bildungswissenschaft, 2022)) мають загальний кредитний обсяг 120 ECTS-AP: 35 ECTS-AP (29%) для вивчення предмету, предметної дидактики (UFA), 35 ECTS-AP (29%) для вивчення іншого предмету, предметної дидактики / спеціалізації (UFB), 30 (25%) ECTS-AP для педагогічної практики інтегрованої в UFA/UFB і ABG, 20 (17%) ECTS-AP для вивчення загальних основ педагогічних наук, 30 (25%) ECTS-AP - заключний етап, наукова робота.

Аналіз освітніх програм магістерського рівня з педагогічних наук Віденського університету і українських нормативних рекомендацій та досвіду аналогічних освітніх програмам, виявив більший відсоток кредитного обсягу відведеного для практичної підготовки здобувачів в австрійських програмах: 30 кредитів ECTS AP для педагогічної практики і 30 кредитів ECTS AP - заключний етап в австрійських програмах, в порівнянні з «не менше 30 кредитів (включно з магістерським дослідженням) (п. 2.5. «Концепції розвитку педагогічної освіти»), і 15 кредитів ECTS – загальна практика ОП українських ЗВО.

Дещо менший відсоток кредитного обсягу констатуємо в програмах бакалаврського рівня (25 кредитів ECTS AP в ОП Віденського університету проти 30 кредитів ECTS (24%) аналогічних українських ОП (п. 2.5. «Концепції розвитку педагогічної освіти»: «не менше 30 кредитів ECTS у межах обов'язкової частини бакалаврських програм (починаючи з першого року навчання, у різних закладах освіти і різних класах (курсах))»). Ураховуючи ще і різницю у ECTS і ECTS-AP, який становить 25 реальних годин по 60 хвилин фактичного навчального навантаження для студента. В практиці ОП українських ЗВО наближаються до 30 кредитів ECTS відведених для практичної підготовки. Поряд з тим проектом стандарту вищої освіти України перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) визначений мінімальний обсяг навчальних і виробничих практик, який становить «не менше 5% обсягу освітньої програми».

Поряд з тим відсотковий розподіл поданий на малюнку 1 визначає, порівняно з українськими освітніми програмами, більший обсяг вивчення дисциплін педагогічного блоку на бакалаврському (40 ECTS-AP (17%)) і магістерському рівні (20 (17%) ECTS-AP). Важливим є розширення педагогічної складової освітніх програм галузі 01 українських ЗВО для забезпечення конкурентоздатності українських випускників. Профіль кваліфікації зазначений в навчальному плані 2018 року з оновленнями на серпень 2022 року передбачає для випускників ступеня бакалавра освіти у Віденському університеті базову кваліфікацію для наукової роботи; теоретико-концептуальні основи педагогічної науки; системне та історичне знання педагогіки як науки та сфери діяльності; необхідні знання та вміння в освітніх дослідженнях; базові знання педагогічної діяльності та професійних сфер, а також їх професійно-теоретичної рефлексії; здатність критично та рефлексивно ставитися до освітніх теорій, практики та результатів досліджень; компетенції для розробки та оцінки концепцій дій у сферах педагогічних досліджень та роботи (загальна та історична педагогіка, різноманітність та соціальна нерівність (бідність, стать, міграція тощо); освіта дорослих та подальша освіта; інклюзивна педагогіка; медіапедагогіка; психоаналітична педагогіка; шкільні та освітні дослідження; соціальна педагогіка (включаючи консультування).

Структура загального навчального плану програм бакалавра в галузі освіти складається з поєднання двох предметів або предмета та спеціалізації, предметної дидактики, складової загальних основ педагогічних наук, а також шкільної педагогічної практики. Програми магістра в галузі освіти для здобуття посади викладача середньої (загальноосвітньої) ланки, станом на липень 2022 р., включає чотири складові курсу підготовки вчителів, це спеціальні науки (предмет), предметна дидактика, загальні педагогічні науки, принципи та наскрізні завдання (ABG) і шкільна практика.

Саме визначена конфігурація навчання обумовлює предметні та предметно-дидактичні знання, а також знання загальних основ педагогіки на курсах (лекції, семінари, вправи тощо) (Curriculum für das Bachelorstudium Bildungswissenschaft, 2022; Curriculum für das Masterstudium Bildungswissenschaft, 2022). Обов'язковим компонентом освітніх програм є практичне педагогічне навчання, або практика.

Означені навчальні предмети визначають зміст предметознавства (Fachwissenschaft) та зміст предметної дидактики (Fachdidaktik).

Предметна підготовка (UF) включає знання дисципліни, володіння основними методами та вступ до наукової теорії та історії. У предметній дидактиці здобувачі освіти зосереджуються на основному дидактичному змісті, теоріях, перспективах розвитку та сферах застосування. Таким чином забезпечується формування здатності планувати уроки з предметів викладання з використанням сучасних засобів навчання та технологій для учнів, діагностувати рівень їх успішності та впроваджувати заходи для індивідуальної підтримки процесу навчання.

Інклюзивна освіта (фокус на освітніх потребах). Спеціалізація з інклюзивної педагогіки в програмі бакалавра спрямована на існуючі та майбутні сфери діяльності для навчання учнів з обмеженими можливостями, з труднощами у навчанні та значними соціальними та емоційними проблемами у сфері середньої освіти. Здобуття здобувачами спеціалізації передбачає набуття наукових, дидактичних та допоміжних діагностичних основ, які дозволяють створити найкращі умови навчання для учнів із важкими (навчальними) умовами в (спеціальному) освітньому та/або інклюзивному середовищі та професійно підтримувати та супроводжувати їх у їхній індивідуалізації освітніх процесів. Ресурсно-орієнтований підхід до різноманітності є основою адаптивного навчання та інклюзивного розвитку школи.

Загальноосвітні основи освіти (ABG). У загальноосвітніх основах здобувачі освіти, майбутні вчителі, зосереджуються на питаннях про вчительську професію та інституційні умови викладання та навчання, усвідомлюють власний професійний розвиток та вчать розмірковувати над власним досвідом, спостерігати та рефлексувати. Зміст передбачає вивчення фундаментальних проблем та теорій освіти, шкільних освітніх досліджень, а також загальної дидактики та емпіричних досліджень навчання. Важливий акцент при тому зроблено на здатності здобувачів освіти критично ставитися до цілей і завдань школи та викладання, до центральних питань викладання і навчання та займати обґрунтовану позицію щодо них.

Педагогічно-практичний курс (PPS). Педагогічна практика в описі навчального плану бакалаврату 2018 року з оновленнями на серпень 2022 року, визначена центральним елементом підготовки, який дає змогу перевірити набуті теоретичні знання в конкретній практиці (у школах різних типів шкіл). Університетські дидактичні викладання та навчання, зворотній зв'язок і практична рефлексія забезпечують і

підтримують встановлення взаємозв'язку теорія-практика. Педагогічно-практичні заняття (педагогічна практика) включаються в зміст і кредитний обсяг дисциплін з навчальних предметів, їх дидактика та в курси загальноосвітніх основ.

Кожною освітньою програмою передбачено мобільність студентів. Рекомендується здобувачам освіти провести семестр в іншому домашньому або навчатися в іноземному університеті. Визнання досягнутих навчальних досягнень здійснюється органом, відповідальним за навчання.

Важливим з огляду на формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача освіти є досвід врахування інтересів здобувача освіти в виборі предметів викладання (шкільних предметів) або вибір одного предмету і однієї спеціалізації. Перелік для вибору предметів викладання є достатньо широким (математика, фізика, географія та економічна освіта, історія та політична освіта, біологія та екологічна освіта, хімія, інформатика, рисна геометрія, етика, домогосподарство та харчування, католицька релігія, протестантська релігія, психологія і філософія, спорт і фізкультура); особливе різноманіття вибору в мовах викладання (англійська, німецька, французька, боснійська/хорватська/сербська, чеська, грецька, угорська, польська, словацька, словенська, іспанська, італійська, латинська); спеціалізація: інклюзивна освіта. Також наявна можливість вивчати третій предмет для викладання в школі, це можливо за допомогою додаткового курсу. Вибір індивідуальної траєкторії може бути змінений студентом в процесі навчання.

Однією з спільних ініціатив міста Відень та університетів є платформа для дипломних робіт (Plattform für Abschlussarbeiten, 2023), яка з'єднує наукові інтереси студентів з актуальними запитами міста Відень «Дипломні роботи у місті Відень - нетворкінг для студентів» і дозволяє виконувати здобувачами освіти наукові проекти на важливі теми міста у Відні. На платформі для дипломних робіт представлені різними інституціями інноваційні та практичні теми-запити. Так, в рамках дослідження «Освіта об'єднує: вплив «Місяця освіти дорослих у Відні (MdWEB)» на обізнаність і асортимент пропозицій загальної освіти дорослих у Відні» від міського департаменту освіти і молоді який опікується загальними та фундаментальними питаннями освіти та позашкільної роботи з молоддю, передбачено наступний освітній результат: письмову роботу та презентацію, отриманий шляхом

опитування віденців, які беруть участь у MdWEB (кількісне опитування, наприклад, через форми зворотнього зв'язку під час «відкриття» події або «пробних курсів» у закладах-учасниках); опитування установ-учасників (кількісне або якісне опитування). Здобувачі освіти також можуть розмістити власну пропозицію – тему наукового дослідження та отримати можливість вирішити проблеми, характерні для міста, у своїй дипломній роботі, тим самим підтвердити практичне значення дипломного дослідження. Наприклад, на платформі представлено пропозиції: для магістерської роботи «Можливості участі на основі дискурсивних навичок: роль пояснення у викладанні іноземної мови», для докторської дисертації «Фактори прийняття рішень молодими людьми Відня (та Інсбрука), які перебувають на переході між середніми рівнями I та II».

По успішному завершенні курсу підготовки вчителів для середньої загальної освіти здобувачі світи можуть викладати в різних типах середніх шкіл (Загальноосвітня середня школа (AHS), середня школа (MS), Професійна середня або вища школа (BMHS) (загальноосвітні предмети), Політехнічна школа (ПТС) (загальноосвітні предмети), Загальноосвітня спеціальна школа (АСО)).

Надаючи широкі навчальні можливості для майбутніх вчителів заклад з уважністю і ретельністю ставиться до професійного вибору майбутніх здобувачів. Розроблено комплекс заходів які допомагають вступити на педагогічні програми і продовжувати навчання студентам з високою мотивацією, для яких педагогічна професія відповідає індивідуальним психологічним особливостям. Так, майже всі педагогічні бакалаврські курси мають вступний та орієнтаційний етап у першому семестрі. Вступний та орієнтаційний етап (STEOP) дає уявлення здобувачам про курс у першому семестрі та дозволяє оцінити, чи відповідає зміст курсу їх особистим очікуванням щодо курсу та чи відповідає здобувач вимогам курсу. Перший етап – вступ до професії (фаза орієнтації) на початку програми служить для того, щоб здобувачі освіти мали змогу зорієнтуватися в складній шкільній системі. У випадку курсу підготовки вчителів необхідно успішно завершити STEOP предмета та STEOP загальних освітніх принципів, щоб можна було завершити подальші курси з відзнакою та іспити з цього предмету.

Розглядаючи професію вчителя як цікаву і творчу, здобувачів освіти ще на етапі вибору професії запрошують відчувати відповідальність професії і власну відповідність, поставити під сумнів свої уявлення про

професію вчителя, критично оцінити свою придатність на основі реалістичної інформації та зробити це вчасно - перед тим, як розпочати курс підготовки вчителів. Для цього є багато пропозицій: персональні консультації в університетах, у регіональних та місцевих службах зайнятості, інформаційні тексти та процедури самодослідження. Поряд з тим для майбутніх студентів університетом впроваджено пропозицію «SeLF» це пропозиція для самостійного дослідження професії вчителя та власних педагогічних схильностей за переглядом відеофрагментів з завданнями. Проект включає 16 короткометражних фільмів, кожен тривалістю 3-4 хвилини, які дають реалістичне уявлення про повсякденне життя вчителя та ілюструють вимоги професії вчителя. У кожному фільмі є твердження, з якими глядач погоджується або не погоджується. За задумом розробників SeLF не є тестом особистості, натомість він запрошує зайняти професійну позицію та подумати про свої відчуття та бажання щодо професії вчителя. SeLF пропонує зазирнути за лаштунки професії вчителя за допомогою відеофрагментів, створює можливість для саморефлексії майбутніх здобувачів щодо точності власних уявлень про професію вчителя і реалістичний погляд на себе, оцінити готовність до вирішення щоденних, дослідити причини стресу вчителя, характеристики успішних вчителів, вимоги до якісної підготовки вчителів.

На сторінках освітніх програм університету Відня представлена статистика працеваштованих випускників, подано аналітичні дані щодо запиту за професією в цілому і за навчальними предметами/спеціалізаціями по країні, окремим землям, містам. Так, оцінка потреб на період 2021 – 2025 років передбачає наступну картину попиту: 1) очікувана висока потреба у вчителях, ніж очікувана кількість випускників, а значить очікуваний високий попит на випускників наступних предметів: фізичні вправи та спорт, нарисна геометрія, англійська мова, католицька релігія, математика; 2) очікувана нижча потреба у вчителях, ніж очікувана кількість випускників, передбачуваний низький попит на випускників таких предметів: французька мова, історія та політична освіта, італійська мова, психологія та філософія, іспанська мови.

Висновки з проведеного дослідження. Результати порівняльного аналізу освітніх програм бакалаврського та магістерського рівня в галузі освіти Віденського університету та аналогічних українських освітніх програм галузі знань Освіта / Педагогіка (спеціальності 014 Середня

освіта) виявив, що за загальної схожості змісту і структури означених освітніх програм виявлено розбіжності у кредитному обсязі відведеному на практичну підготовку і загальну педагогічну підготовку майбутніх вчителів; підкреслено продуктивні практики до побудови індивідуальної освітньої траєкторії здобувачами освіти Віденського університету, систему «уважного» вибору професії, наявність орієнтаційного періоду навчання для утвердження в професійному виборі, підвищення практичного значення наукових досліджень здобувачів освіти. **Перспективи подальших досліджень** полягають у адаптації результатів дослідження в практику українських освітніх програм, за необхідності перегляді їх цілей та програмних результатів навчання, визначенні ефективності практичної реалізації впровадження кращих практик, результативності забезпечення конкурентоспроможності випускників програми на ринку праці що дозволить виправдано враховувати міжнародні тенденції в розвитку вітчизняних освітніх програм.

ЛІТЕРАТУРА

- Порівняльна педагогіка: методологічні орієнтири українських компаративістів : хрестоматія* (2015). К.: Педагогічна думка (*Comparative pedagogy: methodological guidelines of Ukrainian comparatives: Reader* (2015). К.: Pedagogical thought).
- Барвінська, П. (2009). З історії заснування семінару східноєвропейської історії у Віденському університеті. *Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії*, 12, 76-84 (Barvinskaya, P. (2009). From the history of the founding of the seminar of Eastern European history at the University of Vienna. *Current problems of domestic and world history*, 12, 76-84).
- Кліщ, Г. (2011). Змістовий компонент професійної підготовки лікарів у віденському медичному університеті. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*, 21, 75-80 (Klishch, G. (2011). The content component of professional training of doctors at the Vienna Medical University. *Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Series: Pedagogy. Social work*, 21, 75-80).
- Kovalenko, N. V. (2021). Professional identity of the future teacher in foreign discourse. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 3 (107), 190–201 (Kovalenko, N. V. (2021). Professional identity of the future teacher in foreign discourse. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 3 (107), 190–201).
- Подольак, З. (2014). Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців лісгосподарської галузі у Віденському університеті природних ресурсів і прикладних наук. *Педагогіка і психологія професійної освіти*, 6, 153-166 (Podolyak, Z. (2014). Features of professional training of future forestry professionals at the University of Vienna Natural Resources and Applied Sciences. *Pedagogy and psychology of vocational education*, 6, 153-166).
- Сбруева, А. (2013). Інтернаціоналізація вищої освіти: пріоритети комплексної стратегії Європейського. *Вища освіта України*, 3, 89-95 (Sbruieva, A. (2013).

- Internationalization of higher education: priorities of a comprehensive European strategy. *Higher education of Ukraine*, 3, 89-95)/
- Турмис, Н. (2017). Українознавчі студії у Віденському університеті наприкінці XIX – у першій половині XX ст. *Східноєвропейський історичний вісник*, 3, 45-52 (Turmys, N. (2017). Ukrainian Studies at the University of Vienna at the end of XIX - in the first half of XX century. *Eastern European Historical Bulletin*, 3, 45-52).
- Уткіна, К. Б. (2014). Досвід підготовки фахівців-екологів в Австрії (на прикладі університету природничих ресурсів та наук про життя, м. Відень). *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Екологія*, 1140 (11), 126-133 (Utkina, K. B. (2014). The experience of training experts-ecologists in Austria (on the example of the University of Natural Resources and Life Sciences, Vienna). *Bulletin of Kharkiv National University named after VN Karazin. Series: Ecology*, 1140 (11), 126-133).
- Blackmore, J. & Itagaki, Ryoichi & Tanaka, S. (2001). *The University of Vienna Philosophical Society*.
- Blumesberger, Susanne & McNeill, G. (2012). *Open access activities of the Vienna university library*, 65, 187-199.
- Curriculum für das Bachelorstudium Bildungswissenschaft* (2018) Stand: August 2022. Curriculare Änderung Mitteilungsblatt UG 2002 vom 09.05.2022, 33. Stück, Nummer 171
- Curriculum für das Masterstudium Bildungswissenschaft* Stand: Juni 2023. Änderung Mitteilungsblatt UG 2002 vom 26.06.2023, 30. Stück, Nummer 133
- Fisette, Denis. (2014). *Austrian Philosophy and its Institutions: Remarks on the Philosophical Society of the University of Vienna (1888–1938)*.
- Gumpenberger, Christian & Wieland, Martin & Gorraiz, Juan. (2012). Bibliometric practices and activities at the University of Vienna. *Library Management*, 33, 174-183.
- Plattform für Abschlussarbeiten (Stadt Wien)
https://stp.wien.gv.at/schlussarbeiten/app/*/home
- Sützl-Klein, Hedda & Mladen, Slavica & Pohler, Gerald & Kaplaner, Michaela & Bruckner, Ulrike & Ried-Keita, Manuela & Frass, Michael & Mosgoeller, Wilhelm & (2013). *CAM Education and CAM Research*. - Austria's 1st National Survey.

SUMMARY

Kovalenko Natalia. Comparative analysis and development trends of bachelor's and master's educational programs at vienna university and similar domestic programs: field of knowledge 01 Education / Pedagogy.

The study and implementation of the best international practices, the analysis of analogous domestic and foreign educational programs, aim to provide graduates with the ability to be competitive in the national and international job markets. Vienna University, along with university pedagogical colleges, is the largest educational institution for educators in Austria, offering 29 subjects/specializations.

Article Objective: *To conduct a comparative analysis of the trends in the development of bachelor's and master's educational programs in the field of education in Austria and Ukraine, and to introduce necessary innovations similar domestic programs.*

Research Methods: *comparative analysis of documentary databases of educational programs at Vienna University, statistical data from the Austria's National Statistical Institute, normative documents from the Federal Ministry of Education, Science, and Research of Austria, interviews with department heads, and academic staff.*

Research Results and Practical Significance of the Research: *The results of the comparative analysis of bachelor's and master's level educational programs in the field of education at Vienna University and analogous Ukrainian educational programs in the field of Education / Pedagogy revealed that despite the general similarity in content and structure of the defined educational programs, there are differences in the credit allocation for practical training and overall pedagogical preparation for future teachers. Productive practices for constructing individual educational trajectories by learners at Vienna University were emphasized, as well as the system of "informed" career choice (projects during the career choice phase that provide a realistic view of the daily life of a teacher and illustrate the profession's requirements; statistical data on employed graduates and analytical data on profession-related queries overall and by subjects/specializations, across the country, regions, cities; a system of consultations, open events, etc.), the presence of an orientation period in education to affirm professional choices and enhance the practical significance of learners' research. The prospects for further research lie in adapting the research results into the practice of Ukrainian educational programs, if necessary, revising their objectives and program outcomes, assessing the effectiveness of practical implementation of best practices, and evaluating the competitiveness of program graduates in the job market.*

Key words: *internationalization, higher education quality, educational professional program, field of Education/Pedagogy, bachelor's and master's level educational programs in the field of education at Vienna University, student mobility, future teacher preparation.*